

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนี้ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชีย ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษามองทุกคนที่ต้องมีความจริงใจและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นหน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษาต้องนำหลักการและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติเพื่อสนองรับกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้ สถานศึกษาต้องมีผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เปรียบเสมือนหลักชัยของหน่วยงานเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานสำเร็จตามเป้าหมาย (บัญชา อึ้งสกุล, 2545, หน้า 22)

การบริหารการศึกษาจะบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ คนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะบุคคลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าซึ่งต้องพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ การที่องค์กรจะสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้นั้น ผู้นำขององค์กรก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะนำพาองค์กรให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างราบรื่นและมั่นคงมุ่งสู่จุดหมายขององค์กรร่วมกัน แต่ในการที่ผู้นำจะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่มุ่งหวังไว้ได้อย่างตลอดรอดฝั่งนั้น ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำสูง (ประเวศ วะสี, 2540, หน้า 52) ต้องมีพฤติกรรมเป็นผู้นำที่กำหนดบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะบทบาทในหน้าที่พื้นฐาน มีการสั่งการ ตัดสินใจ วินิจฉัย กำหนดนโยบาย วางแผน การจัดองค์การ การสำรวจ (วิโรจน์ สารัตนะ, 2542, หน้า 178) การที่จะบริหารงานให้ก้าวหน้าเจริญรุ่งเรืองผู้นำต้องเรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานของการเป็นผู้นำ ตั้งแต่ความหมายผู้นำ ภาวะผู้นำ ตลอดจนความสำคัญและการก้าวขึ้นไปเป็นผู้นำ โดยผู้นำต้องอาศัยอำนาจและอิทธิพลที่ตนมีอยู่ประกอบกับอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่ตนครอง เพื่อทำให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือมีความคิดคล้อยตามอันจะส่งผลทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คาดหวัง (อาคม วัชรสง, 2547, หน้า 18) นอกจากนี้คุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารยุคใหม่ที่ควรจะเป็นก็คือ ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสร้างโอกาสใหม่ๆ ให้กับองค์กรอยู่เสมอ (สุรัชย์ เทียนขาว, 2545, หน้า 2)

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานเป็นจุดดวงประทีปขององค์การ เป็นจุดรวมพลังของสมาชิกในองค์การ ความสามารถและลักษณะของผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปริมาณ คุณภาพ และคุณค่าขององค์การ ที่มีผลสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นๆ เป็นอย่างดี (ชาร์ มณีสรี, 2542, หน้า 136) ภาวะผู้นำเป็นการใช้อิทธิพลระหว่างบุคคลโดยการควบคุมผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสาร เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ผู้นำจะมีภาวะผู้นำในลักษณะใดหรือแบบใดขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายประการคือ บุคลิกภาพของผู้นำ และบุคลิกภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา คุณลักษณะการทำงาน ตลอดจนคุณสมบัติขององค์การ สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (จรัส นองมาก, 2531, หน้า 6-9) ฉะนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ การทำงานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (อำภา บุญช่วย, 2537, หน้า 79) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ศักยภาพที่ดีในการทำงานให้เกิดผลสูงสุดและมีประสิทธิภาพ ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญ คือ ภาวะผู้นำ เช่น ถ้าผู้บริหารที่ฉลาดปราดเปรื่อง ผู้บริหารเก่งโรงเรียนก็จะเจริญรุ่งเรือง (พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา, 2533, หน้า 144) ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการเตรียมผู้บริหารหรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูป (เทือน ทองแก้ว, 2539, หน้า 35) ดังนั้นภาวะผู้นำของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ (นิติมา เทียนทอง, 2544, หน้า 6) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง จึงจะสามารถสร้างความมั่นใจ ความมั่นคง ให้กับคนในองค์การ และก่อให้เกิดการยอมรับในการเป็นผู้นำได้ อีกทั้งมีความเต็มใจในการเข้าร่วมพัฒนาและปรับเปลี่ยนองค์การ (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2542, หน้า 83)

จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2545, หน้า 11-12) พบว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีปัญหาหลายหลาย เช่น โรงเรียนหลายแห่งยังขาดแคลนอัตราากำลังครู การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยยังขาดครูผู้สอนที่จบมาจากสาขาวิชาโดยตรง ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สอน ครูที่ทำหน้าที่การเงินพัสดุของโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในงานที่ต้องรับผิดชอบ โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนบางกลุ่มสาระยังขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ปัญหาเหล่านี้แม้ว่าทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีจะได้พยายามจัดอบรมพัฒนาบุคลากรเป็นระยะแต่ก็ยังไม่ได้ผลเต็มที่นักจึงมีผลกระทบต่อความมุ่งมั่นของครูคือ

การที่ครูผู้สอนปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถหรือความถนัด ทำให้ขาดความกระตือรือร้นและความมั่นใจในการทำงาน ประกอบกับการสำรวจวิเคราะห์ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยกลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดภาวะผู้นำ ไม่มีการพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยง รวมถึงความตระหนักในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการวางแผนที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรค การแก้ไขปัญหายุ่งยากซับซ้อน ลำช้า บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ กลัวการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 1, 2553, หน้า 12-13) และจากการประเมินผลมาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.76) และจากการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.43) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1, 2553, หน้า 15)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งจะเห็นได้จากการรายงานผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายตามกลยุทธ์ ปีงบประมาณ 2553 เรื่องการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะครู และบุคลากรอย่างเป็นระบบ การเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 1.00 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ แสดงให้เห็นถึงการขาดคุณภาพทางการศึกษา และขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ต้องหาทางแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน เพราะหากผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตั้งแต่เด็ก ก็ยากที่จะพัฒนาตนเองเมื่อโตขึ้นได้ ปัญหาใหญ่เช่นนี้จำเป็นต้องมีผู้นำของสถานศึกษาที่มีความสามารถในการเริ่มการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ พร้อมดำเนินการทุกวิถีทางที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของตนให้สูงขึ้น ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ได้วิเคราะห์และสรุปว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามีปัจจัยหลายอย่าง แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการควบคุม กำกับ และดูแลการจัดการศึกษาในโรงเรียน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องมีรูปแบบของ

การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นประจักษ์ได้ว่าปัญหาต่างๆ มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี กล่าวคือ คุณภาพของผู้บริหารจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะเลือกใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ (จรรยา มานิตกุล, และคนอื่นๆ, 2534, หน้า100) ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำในการนำเอาความรู้ความสามารถของครูมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ อมรวิรัช นาคกรทรรพ (2539, หน้า 61) กล่าวว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะตัดสินความมีประสิทธิภาพในการใช้ครูที่สำคัญที่สุดไม่ว่าจะยกระดับการศึกษาระดับใดๆ ก็ตามมาพิจารณาซึ่งหมายถึงผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องรู้จักวิเคราะห์แล้วมอบหมายงานภาระกิจให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความมุ่งมั่นจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารโรงเรียน ตลอดจนการเร่งเร้าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาความรู้ความสามารถที่จะทำงานได้ตามอิสระและเต็มศักยภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพิจารณานำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในด้านการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ขนาดสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้ประโยชน์ คือ

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในสถานศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เพื่อเป็นข้อคิดข้อพิจารณาในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และประชาชนโดยทั่วไป
2. เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำแนกเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 213 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,821 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 1,647 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 189 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,445 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 1,800 คน รวมทั้งสิ้น 7,115 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2557, หน้า 1 – 8 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2557, หน้า 1 - 6)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดตัวอย่างจึงใช้สูตรยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 21 คน ครูผู้สอน ร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 174 คน และกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 184 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดสัดส่วนแบบชั้นภูมิ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) 30-50 ปี
- 3) มากกว่า 50 ปี

2.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
- 2) ระดับปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2.1.4 ประสบการณ์การทำงานในด้านการศึกษา

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) 5 - 20 ปี
- 3) 21 – 35 ปี
- 4) มากกว่า 35 ปี

2.1.5 ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอน
- 3) กรรมการสถานศึกษา

2.1.6 ขนาดสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 120 คน)
- 2) ขนาดกลาง (121-300 คน)
- 3) ขนาดใหญ่ (301 คน ขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ประกอบด้วย

2.2.1 ด้านแรงจูงใจ

2.2.2 ด้านความซื่อสัตย์

2.2.3 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง

2.2.4 ด้านความรู้ในด้านการบริหารงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ด้านแรงจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงผลักดันให้บุคคลตั้งใจทำงานด้วยความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกเพื่อที่จะพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ใ้ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามความต้องการขององค์การ

ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง ความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ทำงานตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถูกต้อง ไม่พูดปด ไม่โกหก ไม่หลอกลวง ประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่คิดทรยศ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ มีความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจในความคิด ในการกระทำ และในคำพูดที่แสดงออกมา หรือความกล้าของบุคคล กล้าในการตัดสินใจที่รวดเร็วและเด็ดขาดตามข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จตามที่ตนเองได้ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ยังไม่ทำให้เกิดความย่อท้อ ยังคงสามารถทำสิ่งๆ นั้นต่อไปโดยมีความมั่นใจว่าจะสามารถกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความถูกต้อง

ด้านความรู้ในด้านการบริหารงาน หมายถึง การนำเอาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่มีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานในองค์การ เป็นการปฏิบัติงานที่มีขั้นตอนและสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างเป็นระบบ หรือเป็นการนำเอาเทคนิคในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ รวมทั้งการให้คำแนะนำต่างๆ ในการปฏิบัติงานต่อเพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรค

ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถและลักษณะของบุคคลที่ใช้อิทธิพลในการโน้มน้าวชักจูง เปลี่ยนแปลงการกระทำของบุคคลและกลุ่ม โดยไม่มีการบังคับ แต่กระทำด้วยความเต็มใจ และร่วมพลังช่วยกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การร่วมกัน โดยผู้นำต้องมีสติปัญญาเฉียบแหลม สามารถคาดคะเน มองการณ์ไกล ประเมินสถานการณ์ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง มีอุดมคติที่จะพัฒนาหาสิ่งที่สมบูรณ์กว่า และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่สิ่งที่มีคุณค่า เพื่อความพอใจและความก้าวหน้าขององค์การ

ทรศณะ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ การตัดสินใจ เจตคติ และประสบการณ์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยการแสดงความคิดเห็นความรู้สึกร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารการตัดสินใจ ร่วมจัดทำดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยเป็นผู้นำทางวิชาการและประสานงานกับผู้ร่วมงานในการจัดการศึกษาให้องค์กรประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

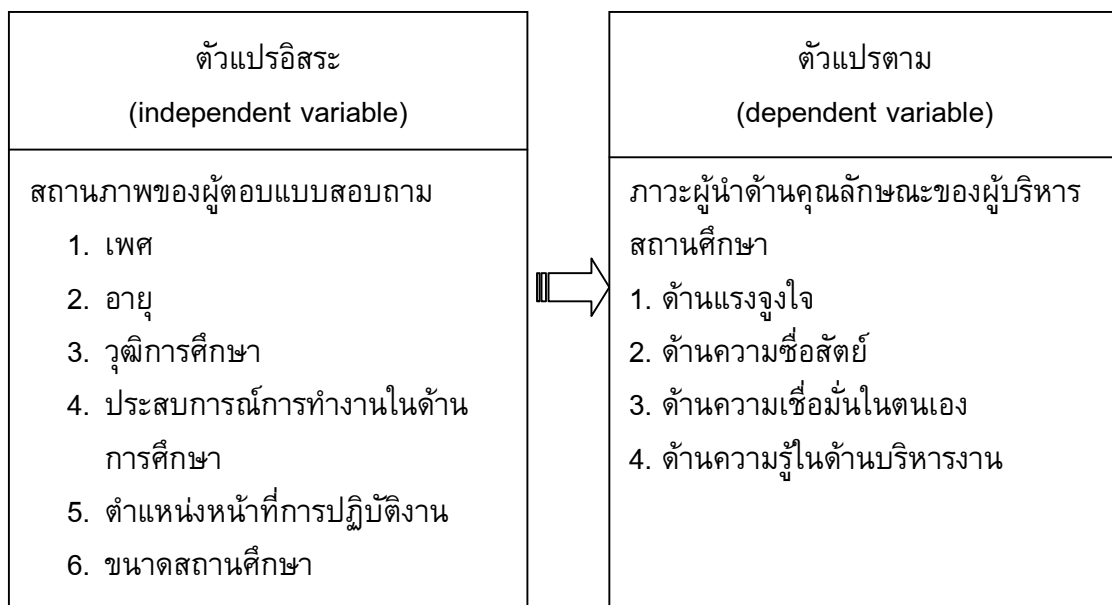
ครู หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทำการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

กรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการบริหาร งบประมาณ เสนอจัดตั้ง ปรับปรุง ติดตามประเมินผล ควบคุมมาตรฐานและส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในลพบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 11 อำเภอ โดยแบ่งเป็น 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอลำไ้ อำเภอท่าม่วง อำเภอบ้านหมี่ และอำเภอโคกสำโรง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าหลวง อำเภอลำสนธิ อำเภอสระโบสถ์ อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกเจริญ และอำเภอหนองม่วง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ซึ่งได้ประยุกต์จากแนวคิดของเนตร์พัฒนา ยาวีราข (2552, หน้า 113) นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในด้านการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ขนาดสถานศึกษา